

Határozatok Tára

EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. április 3.¹

C-722/17. sz. ügy

**Norbert Reitbauer,
Dolinschek GmbH,
B.T.S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH,
Elektronunternehmen K. Maschke GmbH,
Klaus Egger,
Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH
kontra
Enrico Casamassima**

(a Bezirksgericht Villach [villachi kerületi bíróság, Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – 1215/2012/EU rendelet – Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása polgári és kereskedelmi ügyekben – Különös joghatóság – A 24. cikk 1. és 5. pontja – A bírósági árverésből befolyó árbevétel felosztása – Kifogás tárgyában indított kereset – A 7. cikk 1. pontjának a) alpontja – »Az eljárás tárgya egy szerződés« fogalma – *Actio pauliana*”

1. A Bezirksgericht Villach (villachi kerületi bíróság, Ausztria) által előterjesztett jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát az 1215/2012/EU rendelet² 7. és 24. cikkének az osztrák „kifogás tárgyában indított keresettel” összefüggésben történő értelmezése képezi, amely kereset – mint látni fogjuk – a jelen esetben alapvetően egy *actio paulianának* felel meg (különösen az említett rendelet 7. cikkének alkalmazásában).

2. Kr. e. 150–125 körül egy Paulus nevű *preator* láthatólag először tette lehetővé olyan, később *actio pauliana* néven ismertté vált *actio* indítását, amelynek révén a hitelező megtámadhatta az adós csalárd, a szóban forgó hitelező számára sérelmes eljárását.³ A francia „*Code Napoléon*” 1167. cikkének első bekezdése első alkalommal szabályozta írott formában az „*action paulienne-t*”, és úgy rendelkezett, hogy a hitelezők „peuvent aussi, en leur nom personnel, attaquer les actes faits par leur débiteur en fraude de leurs droits”.⁴

¹ Eredeti nyelv: angol.

² A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.; a továbbiakban: átdolgozott „Brüsszel I” rendelet).

³ Lásd: Bobek főtanácsnok Feniks ügyre vonatkozó indítványa (C-337/17, EU:C:2018:487, a Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok Deko Marty Belgium ügyre vonatkozó indítványára [C-339/07, EU:C:2008:575, 24–26. pont] hivatkozó 2. pont).

⁴ Pretelli, I., „Cross-border credit protection against fraudulent transfers of assets: actio pauliana in the conflict of laws”, *Yearbook of private international law*, Vol. XIII/2011 (2012.), 590. o. A francia *Code civil* e cikkét 2016-ban az 1341-2. cikk váltotta fel: „Le créancier peut aussi agir en son nom personnel pour faire déclarer inopposables à son égard les actes faits par son débiteur en fraude de ses droits, à charge d’établir, s’il s’agit d’un acte à titre onéreux, que le tiers cocontractant avait connaissance de la fraude.”

3. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére az osztrák Exekutionsordnung (a végrehajtási eljárásokról szóló törvény, a továbbiakban: EO) 232. §-ában előírt, „kifogás tárgyában indított keresettel” összefüggésben került sor egy ház bírósi ítéletéről befolyó árbevétel felosztásával kapcsolatos vitában. A per egyrészt Norbert Reitbauer, a Dolinschek GmbH, a B.T.S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH, az Elektrounternehmen K. Maschke GmbH, Klaus Egger és az Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH vállalkozók (a továbbiakban: felperesek), másrészt Dr Enrico Casamassima (ügyvéd, a továbbiakban: alperes) között van folyamatban. A felperesek véleménye szerint az eladásból származó árbevétel iránti követelésük elsőbbséget élvez az alperes követelésével szemben, és az osztrák bíróság joghatósággal rendelkezik az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet alapján.

4. Habár a kérdést előterjesztő bíróság az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 1. és 5. pontjával kapcsolatban utalta előzetes döntéshozatalra kérdéseit, arra a következtetésre jutottam, hogy e rendelkezések helyett az említett rendelet 7. cikke az, amely a kérdést előterjesztő bíróság joghatóságának jogalapjául szolgálhat a jelen ügyben.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. Az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet

5. E rendelet „Joghatóság” című II. fejezete tartalmazza többek között az „Általános rendelkezések” című 1. szakaszt és a „Különös joghatóság” című 2. szakaszt. Az említett 1. szakaszban szereplő 4. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[e] rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető”.

6. Az említett rendelet 2. szakaszában szereplő 7. cikk 1. pontjának a) alpontja értelmében „[v]alamily tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető: [...] ha az eljárás tárgya egy szerződés, akkor a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt”.

7. A 24. cikk 1. és 5. pontja értelmében:

„A felek lakóhelyére való tekintet nélkül valamely tagállam következő bíróságai kizárólagos joghatósággal rendelkeznek:

1. az olyan eljárásokra, amelyeknek tárgya ingatlanon fennálló dologi jog vagy ingatlan bérlete, illetve hasznóbérlete, annak a tagállamnak a bíróságai, ahol az ingatlan található.

[...]

5. a határozatok végrehajtásával kapcsolatos eljárásokra annak a tagállamnak a bíróságai, ahol a határozatot végrehajtották, vagy ahol azt végre kell hajtani.”

B. Az osztrák jog

8. Az EO 232. §-a szerinti kifogás tárgyában indított kereset jellegét illetően az ingatlan kényszerárveréséből befolyó árbevétel felosztásáról tárgyalást kell tartani; a hitelezőket ez alkalomból felhívják a felosztandó árbevételre vonatkozó igényeik bejelentésére és okirati bizonyítására. A tárgyaláson sor kerül az igények megalapozottságának és rangsorának megvizsgálására. A hitelezők és

az adós kifogást terjeszthetnek elő az igények figyelembevételével szemben. A kifogás tárgyát a követelés egészének vagy egyes részeinek megalapozottsága, – bizonyos körülmények között – esedékessége, összege, az ingatlant terhelő biztosítékok és az ingatlan-nyilvántartási rangsor, különösen többek között a megszerzett zálogjog érvényessége képezhetik.

9. Az Anfechtungsordnung (az adós vagyontát érintő jogügyletek megtámadásáról szóló törvény, az *actio paulianát* szabályozó osztrák jogszabály; a továbbiakban: AnfO) jelen ügyben releváns rendelkezései értelmében a megtámadási jog akkor áll fenn, ha az adós vagyontára vezetett végrehajtás nem járt vagy nem járna a hitelező teljes kielégítésével, és a megtámadás kilátást teremt a kielégítésre. A megtámadás csalárd szándék vagy vagyonelherdálás miatt gyakorolható, akár az ingyenes rendelkezések vonatkozásában is. Ha az adós a jogügyletet azzal a többi fél által ismert szándékkal végezte el, hogy hitelezőit megkárosítsa, a megtámadási határidő tíz év, egyéb esetekben két év. A megtámadást nem zárja ki, hogy a megtámadandó ügylet tekintetében végrehajtható okiratot állítottak ki, vagy hogy arra végrehajtás útján került sor.

II. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10. A jelen ügyben azt kérdezik a Bíróságtól, hogy az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikke 5. pontjának hatálya alá tartozik-e az EO-ban „kifogás tárgyában indított keresetnek” nevezett kereset, ha e kereset tárgyát a versenytárs hitelezők között egy ház bírósági árveréséből befolyó árbevétel felosztásával kapcsolatban fennálló vita képezi.

11. A kérdést előterjesztő bíróság konkrétan olyan körülmények között teszi fel a kérdést, amelyek között azt állítják a „kifogás tárgyában indított kereset” keretében, hogy az A hitelező (az alperes, E. Casamassima) zálogjoggal biztosított és B hitelezők (a felperesek, N. Reitbauer és társai) beszámítható követelésével versengő kölcsönkövetelése érvénytelen az A hitelező (jogellenes) előnyben részesítése miatt. E kifogás hasonló az osztrák jogban megtámadási keresetként (*Anfechtungsklage*) ismert jogintézményhez.

12. Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikke 1. pontjának hatálya alá tartozik-e az említett kifogás tárgyában indított kereset.

13. A tényállás a következőképpen foglalható össze az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben foglaltak alapján.

14. Az alperes és Isabel C. (a továbbiakban: adós) Rómában (Olaszország) rendelkeznek lakóhellyel, és legalábbis 2014 tavaszáig élettársak voltak. 2010-ben házat vásároltak Villachban (Ausztria); tulajdonosként egyedül az adóst jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem további részletek nélkül megállapítja, hogy az adós és a felperesek között számos, a házzal kapcsolatos felújítási munka megrendelésére került sor az alperes „közreműködésével”.

15. Mivel a felújítási munkák költségei jóval meghaladták az eredetileg azokra szánt költségvetést, a kifizetések beszüntetésére került sor a felperesek felé. 2013-ban ezért a felperesek kereseteket indítottak Ausztriában az adós ellen, amelyek tárgyában 2014 elején született meg az első helyi adó ítélet, majd sorra a többi. Az adós fellebbezéssel élt ezen ítéletekkel szemben.

16. 2014. május 7-én az adós 349 772,95 euró⁵ összegű kölcsöntartozást ismert el az alperessel szemben Olaszországban, egy római bíróság előtt, és bírósági egyezség útján kötelezettséget vállalt arra, hogy ezen összeget öt éven belül megfizeti az utóbbinak. Az adós ezenkívül arra is kötelezettséget vállalt, hogy az alperes követelésének erejéig jelzálogjogot jegyeztet be a villachi (Ausztria) házra.

17. 2014. június 13-án Bécsben egy osztrák közjegyző előtt a tartozás elismeréséről és zálogjog alapításáról szóló (újabb) okirat készült az osztrák jog alapján a fenti egyezség biztosítására (1. zálogjog). 2014. június 18-án ezen okirattal zálogjogot alapítottak a villachi házon.

18. A felperesek javára hozott ítéletek csak ezt követően váltak végrehajthatóvá. A végrehajtás útján az adós házán a felperesek javára alapított zálogjogok (2. zálogjog) ezért a rangsorban az alperes szerződéses 1. zálogjogánál hátrább állnak.

19. A 2014. május 7-i bírósági egyezséget a római bíróság 2015. szeptember 3-án hitelesítette európai végrehajtható okiratként.⁶

20. A zálogjog érvényesítése céljából az alperes 2016 februárjában a villachi ház kényszerárverését kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól (a Bezirksgericht Villachtól [villachi kerületi bíróság, Ausztria]) az adóssal szemben. A házat 2016 őszen 280 000 euróért árverezték el. Az ingatlan-nyilvántartási rangsor alapján az árbevétel többé-kevésbé teljes egészében az alpereshez kerül az (osztrák jog alapján 2014 júniusában bejegyzett) 1. zálogjog alapján.

21. Ezt megakadályozandó a felperesek 2016 júniusában megtámadási keresetet (*Anfechtungsklage*) indítottak a Landesgericht Klagenfurt (klagenfurti regionális bíróság, Ausztria) előtt az alperes és az adós ellen. A keresetet az említett bíróság „[az adós és az alperes] Ausztrián kívüli lakóhelyére tekintettel joghatóság hiánya miatt” elutasította. E végzés 2017 júliusában emelkedett jogerőre.

22. Ezzel párhuzamosan a felperesek a kényszerárverésből befolyó árbevétel felosztásáról 2017. május 10-én tartott tárgyaláson kifogást terjesztettek a kérdést előterjesztő bíróság (a Bezirksgericht Villach [villachi kerületi bíróság]) elé, majd az alperes ellen kifogás tárgyában megindították az EO szerinti keresetet.

23. Ezzel a kifogás tárgyában indított keresettel a felperesek annak megállapítását kérik, hogy a felosztásról szóló végzésben az alperes javára elrendelt 279 980,43 euró összegű kiosztás jogilag nem megalapozott annyiban, amennyiben i. az adóst legalább a kölcsönkövetelésnek megfelelő összegű kártérítési igény illeti meg az alperessel szemben,⁷ és ezért már nem áll fenn a követelés (a felperesek állítása szerint az adós megerősítette, hogy az alperes az ő tudta és beleegyezése nélkül bízta meg a felpereseket); valamint ii. a tartozás elismeréséről és zálogjog alapításáról szóló, 2014. júniusi okirat csupán formális jellegű, és azért készült, hogy megelőzzék és megghiúsítsák a felperesek házhoz való hozzájutását.

24. Az alperes a kifogás tárgyában indított keresettel szemben a joghatóság hiányára hivatkozott. A felperesek véleménye szerint a kérdést előterjesztő bíróság joghatósággal rendelkezik az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikke alapján.

5 Az alperes állítása szerint ez az összeg egy követelés és egy ellenkövetelés eredménye. Az adós 70 000 euró megfizetését kérte az alperestől túlmunka címén. Egy olaszországi eljárásban az alperes aztán körülbelül 380 000 euró megfizetését kérte az adóstól a ház megvásárlása és a munkák ellenében. Az alperes szerint a ház *hivatalosan* kizárólag az adósé volt, akit egyedüli tulajdonosként jegyeztek be, az anyagi eszközöket azonban az alperes biztosította. A két fél végül megállapodásra jutott, amely alapján az alperes megkapja a pénzt a házért, (részben) megfizeti az adósnak a túlmunkát, az így fennmaradó összeg pedig 349 722,95 euró.

6 A nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek (HL 2004. L 143., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 38. o.) megfelelően.

7 A felperesek állítása szerint 2015. július 21-én az adós 517 340 euró kártérítés alperes általi megfizetése iránt indított keresetet a római polgári bíróság előtt. Ezért „e körülmények alátámasztják, hogy már nem áll fenn az utóbbi zálogjoggal biztosított követelése”.

25. E körülmények között határozott úgy a Bezirksgericht Villach (villachi kerületi bíróság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„[1] Úgy kell-e értelmezni [az átdolgozott »Brüsszel I« rendelet] 24. cikkének 5. pontját, hogy az [EO] 232. §-ában a bírósági árverésből befolyó árbevétel felosztásával kapcsolatos vita esetére előírt, kifogás tárgyában indított kereset az említett rendelkezés hatálya alá tartozik,

mégpedig akkor is, ha az egyik záloghitelező által a másik záloghitelező ellen indított kereset

- a) azon a kifogáson alapul, hogy a másik záloghitelező zálogjoggal biztosított kölcsönkövetelése már nem áll fenn az adós azzal szemben beszámítható kártérítési követelése miatt, és
- b) ezenfelül – a megtámadási keresethez (*Anfechtungsklage*) hasonlóan – azon a kifogáson alapul, hogy az említett kölcsönkövetelés biztosítására alapított zálogjog érvénytelen az egyik hitelező előnyben részesítése miatt?

[2] Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni [az átdolgozott »Brüsszel I« rendelet] 24. cikkének 1. pontját, hogy az [EO] 232. §-ában a bírósági árverésből befolyó árbevétel felosztásával kapcsolatos vita esetére előírt, kifogás tárgyában indított kereset az említett rendelkezés hatálya alá tartozik,

mégpedig akkor is, ha az egyik záloghitelező által a másik záloghitelező ellen indított kereset

- a) azon a kifogáson alapul, hogy a másik záloghitelező zálogjoggal biztosított kölcsönkövetelése már nem áll fenn az adós azzal szemben beszámítható kártérítési követelése miatt, és
- b) ezenfelül – a megtámadási keresethez hasonlóan – azon a kifogáson alapul, hogy az említett kölcsönkövetelés biztosítására alapított zálogjog érvénytelen az egyik hitelező előnyben részesítése miatt?”

26. Írásbeli észrevételeket a felperesek, az alperes, a portugál és a svájci kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be a Bírósághoz. A 2019. január 16-i tárgyaláson a két kormány kivételével a fent említett felek szóbeli észrevételeket terjesztettek elő.

III. Elemzés

A. A felek álláspontjainak összefoglalása

27. A felperesek lényegében arra hivatkoznak, hogy lehetséges az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 5. pontja szerinti, a határozatok végrehajtásával kapcsolatos eljárásokkal összefüggő joghatósági okra vagy – ennek hiányában – az említett rendelet 24. cikkének 1. pontja szerinti joghatósági okra támaszkodni, többek között mert a kifogás tárgyában indított kereset közvetlen kapcsolatban áll a végrehajtással.

28. Az alperes lényegében azt állítja, hogy az említett rendelet 24. cikkének 5. pontja nem alkalmazható a szóban forgó keresetre. Azzal érvel, hogy a kereset nem kapcsolódik közvetlenül közhatalmi végrehajtási intézkedésekhez, az az alperes zálogjogának anyagi jogi vizsgálatára irányul. Jellege szerint a kereset egy megtámadási keresetnek felel meg; a megtámadási kereseteket illetően pedig a Bíróság már megállapította, hogy az említett joghatósági ok nem alkalmazható.⁸ Ezért ennek abban az esetben

⁸ 1992. március 26-i Reichert és Kockler („Reichert II”) ítélet, C-261/90, EU:C:1992:149.

is így kell lennie, ha a megtámadásra a felosztással szembeni kifogás, majd a kifogás tárgyában indított kereset útján kerül sor. Ezenfelül az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 1. pontja nem alkalmazható, mivel a kifogás tárgyában indított kereset nem kapcsolódik a szóban forgó ház helyéhez (a kifogás tárgyában csak azt követően indítottak keresetet, hogy az ingatlant elárverezte a bíróság).

29. A portugál kormány és a Bizottság lényegében azzal érvel, hogy az 1985. július 4-i AS Autoteile ítéletből (220/84, EU:C:1985:302), az 1990. január 10-i Reichert és Kockler ítéletből („Reichert I” ítélet, C-115/88, EU:C:1990:3) és a 2016. november 16-i Schmidt ítéletből (C-417/15, EU:C:2016:881) következően az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikke 1. és 5. pontjának hatálya nem terjed ki a jelen ügyben szóban forgó, kifogás tárgyában indított keresetre.

30. A svájci kormány lényegében azt állítja, hogy a kifogás tárgyában indított kereset a végrehajtási eljárás keretében és ezért az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikke 5. pontjának hatálya alá tartozik. Ha az említett kereset emellett *actio paulianának* kell tekinteni, akkor a joghatóság kérdésével külön kell foglalkozni. Az első kérdésre adandó igenlő válasza tekintettel a svájci kormány a második kérdést irrelevánsnak tekinti.

B. Értékelés

1. Előzetes megjegyzések

31. Észrevételeiben az alperes először is azt indítványozta, hogy a Bíróság egy további előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre is adjon választ. E kérelemnek nem adható hely, mivel kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezik hatáskörrel az előterjesztett jogvita tényállásának megállapítására és megítélésére, valamint a nemzeti jog értelmezésére és alkalmazására.⁹ A felek nem módosíthatják azon kérdések tartalmát, amelyekkel kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság úgy dönt, hogy a Bíróság elé terjeszti azokat,¹⁰ és nem a Bíróság feladata megvizsgálni az alapeljárás felei által benyújtott más előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket.¹¹ Jóllehet e felek szabadon indítványozhatnak előzetes döntéshozatalra előterjesztendő kérdéseket a kérdést előterjesztő bíróságnak, ez utóbbit nem kötik az ilyen kérelmek, amikor előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszt a Bíróság elé.

32. Másodszor, úgy tűnik, hogy a felek nem teljesen értenek egyet abban, hogy mi alapította az alapügyben vitatott releváns zálogjogot. Úgy tűnt, hogy a tárgyaláson a felek azt állították, hogy vagy az alperes és az adós között Olaszországban létrejött egyezség, vagy pedig az osztrák közjegyző előtt ezen egyezség alapján készült okirat. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből mindazonáltal egyértelműen kiderül, hogy a Bécsben, az osztrák közjegyző előtt a zálogjog alapításáról az alperes és az adós között készült okirat képezte a villachi házon alapított zálogjog alapját. E zálogjogot 2014. június 18-án alapították. A felperesek javára hozott ítéletek csak ezt követően váltak végrehajthatóvá. A 2014. május 7-i bírósági egyezséget 2015. szeptember 3-án, vagyis egy évvel a zálogjog házon történt alapítását követően hitelesítették európai végrehajtható okiratként.

33. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében annak megvizsgálására kéri fel a Bíróságot, hogy a „kifogás tárgyában indított keresettel” összefüggésben a kereset egészének funkciója vagy az egyes konkrétan előterjesztett kifogások alapján kell-e megvizsgálni az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 1. és 5. pontjában foglalt kizárólagos joghatósági szabályokat.

⁹ 2008. szeptember 11-i Eckelkamp és társai ítélet, C-11/07, EU:C:2008:489, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

¹⁰ 2015. október 6-i T-Mobile Czech Republic és Vodafone Czech Republic ítélet, C-508/14, EU:C:2015:657, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

¹¹ Lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Belgian Electronic Sorting Technology ítélet (C-657/11, EU:C:2013:516, 31. pont); 2016. június 8-i Hünnebeck ítélet (C-479/14, EU:C:2016:412, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34. Amint azt lenti elemzésemben bemutatom, az említett rendelet 24. cikkének 1. és 5. pontja nem alkalmazható a jelen ügyben. Mindazonáltal arra a következtetésre jutok, hogy valójában ugyanezen rendelet 7. cikkének 1. pontja az, amely a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság joghatóságának jogalapjául szolgálhat.

2. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés (az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 5. pontja)

35. Úgy vélem (akárcsak a Bizottság), hogy annyiban, amennyiben a végrehajtási eljárások tartalma jelentős mértékben eltérhet, és azok rendkívül sokféle követelést foglalnak magukban, nem lenne összeegyeztethető az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 5. pontjában szereplő kizárólagos joghatósági ok kivételes jellegével, ha a kifogás tárgyában indított kereset *egészét* a határozatok végrehajtásával kapcsolatos eljárásnak tekintenénk.

36. Ez nem utolsósorban azért van így, mert az említett rendelkezés nem értelmezhető a célja által megkövetelnél tágabban (1992. március 26-i Reichert kontra Dresdner Bank [„Reichert II”] ítélet, C-261/90, EU:C:1992:149, 25. pont).

37. Igaz ugyan, hogy az alapügyben a bírósági árverésből befolyó árbevétel felosztásával kapcsolatban indították a keresetet, és hogy a felperesek végső célja követeléseiknek az árverésből befolyó árbevételből történő kielégítése. Ez azonban nem jelenti azt, hogy automatikusan szoros kapcsolat áll fenn „a határozatok és közjegyzői okiratok eredményes végrehajtásának biztosítása érdekében ingóságra vagy ingatlanra vonatkozó kényszerintézkedéssel, korlátozással vagy kisajátítással”, amint ezt az 1992. március 26-i Reichert kontra Dresdner Bank („Reichert II”) ítélet (C-261/90, EU:C:1992:149, 26. és 27. pont) és a Jenard-jelentés¹² megköveteli.

38. E szoros kapcsolat (és a kizárólagos joghatóság) megállapításához ezért meg kell vizsgálni minden egyes követelést. Más szóval, a jelen ügyben nem vehető alapul átfogó és absztrakt módon a kereset fajtája, mivel ez az egyetlen lehetséges módja e kivétel értelme és célja tiszteletben tartásának.

a) A felperesek első kifogása

39. A felperesek állítása szerint a zálogjoggal biztosított kölcsönkövetelés már nem áll fenn az adós azzal szemben beszámítható, az alperessel szemben fennálló kártérítési követelése miatt. E kifogás megalapozottságának megvizsgálása mindazonáltal olyan vizsgálat elvégzését követelné meg a kérdést előterjesztő bíróságtól, amely jelentős mértékben eltér az önmagában a bírósági árverés végrehajtásával kapcsolatos kérdésektől.

40. E helyzet hasonló lenne az AS Autoteile ítéletben¹³ vizsgált helyzethez, amely ítéletben a Bíróság elutasította azt az érvet, hogy a fél – a végrehajtás lefolytatásának helye szerinti szerződő állam bíróságai előtt a végrehajtással szembeni kifogás tárgyában indított keresetben – beszámíthat a végrehajtani kért követelésbe egy olyan követelést, amelyre az adott állam bíróságai nem

¹² P. Jenardnak a társaságok és jogi személyek kölcsönös elismeréséről szóló, 1968. február 29-i egyezménynek és a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezménynek a Bíróság által történő értelmezésére vonatkozó, 1971. június 3-i jegyzőkönyvekről szóló jelentése (HL 1979. C 59., 66. o.).

¹³ 1985. július 4-i ítélet, 220/84, EU:C:1985:302. A 13. pontban azt vizsgálta a Bíróság, „hogy a végrehajtási eljárásban előterjeszthet-e valamelyik fél egy olyan tartozáson alapuló kifogást, amelyre azon szerződő állam bíróságai, amelyben a végrehajtást le kell folytatni, nem rendelkeznek joghatósággal, ha e tartozással kapcsolatban önálló keresetet indítanak”.

rendelkeznének joghatósággal, ha azt önállóan érvényesítenék. A Bíróság az egyezmény¹⁴ rendszerét és az egyezmény 16. cikkének kivételes jellegét vette alapul, és megállapította, hogy a szóban forgó kereset ellentétes az alperes lakóhelyének bíróságai és a végrehajtás helyének bíróságai közötti hatáskörmegosztással.

41. E helyzet hasonló a jelen ügybeli helyzethez, amelyben a végrehajtandó követeléssel kapcsolatban álló kártérítési követelésre nem rendelkezne joghatósággal a végrehajtást elrendelő bíróság, ha e beszámítható követelést önállóan érvényesítenék (más szóval, ha az önálló kereset tárgyát képezné).

42. A kizárólagos joghatóság ilyen – a végrehajtásra kötelezés iránti keresettől első pillantásra független, tartozással vagy jogellenes károkozással összefüggő jogokkal kapcsolatos – helyzetre történő kiterjesztése túllépne azon, amit a szóban forgó rendelkezés célja megkövetel.

43. Az első kifogás ezért nem alapozza meg a kérdést előterjesztő bíróságnak az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 5. pontja szerinti kizárólagos joghatóságát.

b) A felperesek második kifogása

44. E kifogás a tartozás elismeréséről szóló, 2014. június 13-i közjegyzői okiratra vonatkozik. A felperesek ezzel összefüggésben azt az okiratot tűnnek kifogásolni, amelyen a bírósági árverés alapult, de nem kifogásolják önmagában a végrehajtási hatóságok eljárásának módját. Ezért párhuzam vonható az 1992. március 26-i Reichert kontra Dresdner Bank („Reichert II”) ítélettel (C-261/90, EU:C:1992:149).

45. Az említett ítélet 28. pontjában a Bíróság megállapította, hogy a francia jog szerinti *actio pauliana*hoz hasonló kereset célja kétségtől a hitelezők érdekeinek védelme. Az mindazonáltal „[nem] »a határozatok és közjegyzői okiratok eredményes végrehajtásának biztosítása érdekében ingóságra vagy ingatlanra vonatkozó kényszerintézkedéssel, korlátozással vagy kisajátítással« kapcsolatos eljárásban történő határozathozatalra [...] irányul, és ezért nem tartozik az egyezmény 16. cikke 5. pontjának hatálya alá”.

46. A fenti megfontolásokra tekintettel az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 5. pontját (amely lényegében megfelel az egyezmény 16. cikke 5. pontjának) úgy kell értelmezni, hogy az EO 232. §-a szerinti, kifogás tárgyában indított kereset önmagában nem tartozik a 24. cikk 5. pontjának hatálya alá. Ehelyett minden egyes kifogást meg kell vizsgálni. A bírósági végrehajtás alapjául szolgáló kölcsönkövetelés fenn nem állásával és az említett kölcsönkövetelés biztosítására alapított zálogjog érvénytelenségével kapcsolatos kifogások nem állnak kellően szoros kapcsolatban a végrehajtással (maga a kérdést előterjesztő bíróság állapítja meg az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 45. pontjában, hogy adott esetben ez lehet a helyzet), és nem alapozhatják meg a 24. cikk 5. pontja szerinti kizárólagos joghatóságot.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés (az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 1. pontja)

47. Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy alapozható-e kizárólagos joghatóság a 24. cikk 1. pontjára.

¹⁴ A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1978. L 304., 36. o.).

48. Egyetértek a Bizottsággal abban, hogy szükségszerűen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre is ugyanazon okfejtésnek kell vonatkoznia, mivel a 24. cikk 1. pontja szerinti kizárólagos joghatóság is kivételt képez az általános elv alól.

49. A szigorú értelmezés kivételes jellegére nemrégiben emlékeztetett a 2016. november 16-i Schmidt ítélet (C-417/15, EU:C:2016:881, 27–34. pont), amelyben a Bíróság lényegében megállapította, hogy olyan helyzetben, amelyben az alapügyben indított kereset több kifogást foglal magában, a vizsgálatnak minden egyes kifogásra ki kell terjednie, és az nem alapulhat általánosságban a kereset fajtáján.

50. Ezért az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés elemzése során felvonultatott érvekkel összhangban (amelyek lényegében itt is alkalmazhatók), az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 1. pontja alapján elvégzendő vizsgálatnak az egyes kifogásokon kell alapulnia.

51. Újból hivatkozom a fent említett Schmidt ítéletre (34. pont): „az ingatlan fekvése szerinti tagállam bírósági joghatóságának a megalapozásához nem elég az, hogy a kereset ingatlanon fennálló dologi jogot érint, vagy a kereset ingatlannal kapcsolatos”.

52. A felperesek kérelme arra irányul, hogy a bírósági árverésből befolyó árbevételt ne fizessék ki (teljes egészében) az alperesnek. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a „fő kérdés [az], hogy az alperes hitelező részesedhet-e a felosztásból, és ha igen, milyen mértékben”. E tekintetben a kereset két kifogáson alapul: i. az alapul szolgáló tartozáson/követelésen – azon, hogy már nem áll fenn a kölcsönkövetelés; valamint ii. az alapul szolgáló zálogjogon – azon, hogy az említett kölcsönkövetelés biztosítására alapított zálogjogot csalás elkövetésének szándékával alapították.

a) A felperesek első kifogása

53. Az előző pontból az következik, hogy a jelen ügyben az első kifogás nem bír dologi jelleggel, mivel jogoknak az adós és az alperes közötti fennállásáról van szó. Ez a jog képezte a szóban forgó zálogjog alperes általi alapításának és az ezt követő végrehajtási eljárásnak az alapját.

54. Igaz ugyan, hogy a követelés és az alapul szolgáló jog fennállása szolgált a dologi zálogjog és a későbbi végrehajtási eljárás alapjául. Mindazonáltal – amint arra a Bizottság rámutatott – az első kifogással összefüggésben nem a dologi jog képezi a kereset fő indítékát és az eljárás tárgyát. Nincs szükség a tények különös elemzésére annak megállapításához, hogy fennáll-e még az alperes hitelező követelése az adóssal szemben. Az ingatlan fekvésének helye (ez az egyetlen körülmény, amely megalapozhatná a kizárólagos joghatóságot) szerinti szabályok és szokások alkalmazására sincs szükség ehhez. Az első kifogás vizsgálata csupán automatikus hatással jár a dologi zálogjog alapítására és a végrehajtási eljárásra nézve, de nem az képezi a kereset fő indítékát.

b) A felperesek második kifogása

55. A felperesek kétségbe vonják az alperes javára alapított 1. zálogjog érvényességét. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy e kifogást *actio paulianának* kell tekinteni. E tekintetben szükségszerűen párhuzamot kell vonni az 1990. január 10-i Reichert és Kockler ítélettel („Reichert I” ítélet, C-115/88, EU:C:1990:3, 12. pont).

56. Az említett ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a francia „*action paulienne* mindazonáltal a követelési jogon, a hitelezőnek az adósa tekintetében fennálló személyes jogán alapul, és azon zálogjog védelmére irányul, amely a hitelezőt az adós vagyonán megilleti. Amennyiben eredményes, következménye az, hogy kizárólag ezzel a hitelezővel szemben érvényesíthetlenné teszi azt az aktust, amellyel az adós csalárd módon a hitelező jogai felett rendelkezett”.

57. A felperesek állítása szerint a szóban forgó követelés biztosítására azzal a csalárd céllal alapítottak zálogjogot, hogy elvonják előlük a szóban forgó házat.

58. Azon kérdés vizsgálata azonban, hogy teljesülnek-e az *actio pauliana* feltételei, nem feltételez a villachi házhoz szorosan kapcsolódó értékelést, amely önmagában megalapozná a kizárólagos joghatóságot (2016. november 16-i Schmidt ítélet, C-417/15, EU:C:2016:881).

59. Még ha a kereset kapcsolódik is némileg az említett házhoz és a kapcsolódó, lefoglalással kapcsolatos jogokhoz, e kapcsolódási pontok nem elég erősek az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikkének 1. pontja szerinti kizárólagos joghatóság megalapozásához.

60. Az említett rendelkezés ezért nem alkalmazható az alapügybelihez hasonló jogvitára.

61. Mindazonáltal úgy vélem, hogy ahhoz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntéséhez hasznos választ adjon, a Bíróságnak meg kell vizsgálnia az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 7. cikke 1. pontjának esetleges jelen ügybeli alkalmazhatóságát is¹⁵ (az említett rendelkezés olyan eljárásokra vonatkozik, amelyek tárgya egy szerződés).

4. Az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 7. cikkének 1. pontja

62. A kérdést előterjesztő bíróság nem kéri kifejezetten a Bíróságtól, hogy hozzon előzetes döntést az említett rendeletben foglalt joghatósági szabályok tárgyában.

63. Mindazonáltal „[a]z a körülmény, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmét formálisan bizonyos uniós rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadályozza annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az értelmezés minden olyan elemét, amely szükséges az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár nem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra határozat indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges”¹⁶.

64. Mivel különösen a „Reichert I” ítéletben és a „Reichert II” ítéletben¹⁷ a Bíróság megállapította, hogy az *actio pauliana* nem tartozik sem az egyezmény 16. cikke 1. pontjának (amely lényegében megfelel az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 24. cikke 1. pontjának), sem az egyezmény 5. cikke 3. pontjának, 16. cikke 5. pontjának (jelenleg lényegében a fent említett rendelet 24. cikkének 5. pontja) és 24. cikkének a hatálya alá, vagy el kell ismernünk, hogy az *actor sequitur forum rei* elve nem enged kivételt az *actio paulianával* kapcsolatos ügyekben, vagy az egyetlen alternatív joghatósági ok a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 1. pontjában (jelenleg az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 7. cikkének 1. pontja) szabályozott *forum contractus*¹⁸ – az említett rendelet rendszeréből következően a 24. cikkének (kizárólagos joghatóság) alkalmazhatatlansága esetén annak 7. cikke (különös joghatóság) alkalmazható.

65. Véleményem szerint a második alternatíva a helyes.

15 Lásd: 1978. június 28-i Simmenthal ítélet (70/77, EU:C:1978:139, 57. pont).

16 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 43. pont).

17 1990. január 10-i Reichert és Kockler ítélet (C-115/88, EU:C:1990:3); 1992. március 26-i Reichert kontra Dresdner Bank ítélet (C-261/90, EU:C:1992:149).

18 Pretelli, I., i. m., 603. o. Lásd még ebben az értelemben: 13th Report On National Case Law Relating To The Lugano Conventions, Borrás, A., Neophytou, I., és Pocar, F., 2012. május. Az *actio paulianával* kapcsolatban lásd még a gyakran idézett Göranson, U., *Actio Pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention, Law and Reality*, in: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Voskuil, Dordrecht, 1992., különösen 101. és azt követő oldalak.

66. E megközelítést például már nemzeti legfelsőbb bíróságok is jóváhagyták (többek között az olasz Corte di cassazione [semmitőszék, Olaszország], amely lehetővé tette egy fél [G. A. Corkran] számára, hogy megtámadja azt a szerződést, amellyel adósa és volt férje eladott egy Olaszországban fekvő ingatlant egy, a Brit Virgin-szigeteken székhellyel rendelkező társaságnak).¹⁹

67. Mindenekelőtt azonban a Bíróság az előtte folyamatban lévő jelen eljárás ideje alatt és a jelen ügyben tartott tárgyalás előtt is jóváhagyta e megközelítést az *actio pauliana*val kapcsolatos Feniks ítéletében.²⁰

68. A Feniks ítéletben a Bíróság megállapította, hogy abban az esetben, ha az *actio pauliana* szerződés megkötésével vállalt kötelezettségekből eredő követeléseken alapul, e követelések jogosultja „a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt” is megindíthatja a keresetet. Amennyiben ez másként lenne, a hitelezőnek keresetét az alperes lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróság előtt kellene megindítania, és e joghatósági ok adott esetben semmilyen kapcsolatot nem mutatna az adósnak a hitelezőjével szemben fennálló kötelezettségeivel. A Feniks ítélet tárgyát képező esetben, mivel a hitelező keresete az építési beruházási szerződésből eredő kötelezettségek teljesítéséhez fűződő érdekeinek megóvására irányult, a „vitatott kötelezettség teljesítésének helye” az a hely volt, ahol e szerződés értelmében a munkálatokat végezték. A Bíróság úgy vélte, hogy az ilyen következtetés megfelel a joghatósági szabályok előreláthatóságára vonatkozó célkitűzésnek, különösen abban az esetben, ha az ingatlan-adásvételi szerződést kötött szakember – ha szerződéses partnerének hitelezője azt állítja, hogy ez a szerződés jogosulatlanul akadályozza e szerződéses partner kötelezettségeinek az említett hitelezővel szembeni teljesítését – ésszerűen előre láthatja, hogy az említett kötelezettségek teljesítésének helye szerinti bíróság előtt indítanak ellene eljárást.

69. „[A]z eljárás tárgya egy szerződés” kifejezés nem értelmezhető úgy, mint amely arra utal, hogy a vonatkozó nemzeti jog hogyan minősíti a szóban forgó jogviszonyt (1992. június 17-i Handte ítélet, C-26/91, EU:C:1992:268, 10. pont). Általánosságban, az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 7. cikke 1. pontjának szövegét nem szabad túlértékelni e tekintetben, mivel a különböző nyelvi változatok olykor tágabban („*en matière contractuelle*” franciául, „*in materia contrattuale*” olaszul, „*matters relating to a contract*” angolul), olykor szűkebben („*verbintenissen uit overeenkomst*” hollandul), olykor pedig a kettő között („*wenn ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag den Gegenstand des Verfahrens bilden*” németül) vannak megfogalmazva.²¹

70. A jelen esetben a felperesek felújítási munkákat végeztek az adós tulajdonát képező villachi házon az adóssal kötött szerződés (szerződések) alapján. Az adós később nem fizetett a munkákért (illetve azok egy részéért).

71. Mivel tehát a felperesek és az adós között (valamint adott esetben az adós és az alperes között is – lásd például a zálogjog ingatlan-nyilvántartásba történt bejegyzését) szerződéses jogviszonyok – a házon végzett felújítási munkákkal kapcsolatos szerződések – állnak fenn, az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 7. cikke 1. pontjának a) alpontja alapján a felperesek keresetet indíthatnak „a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt”, vagyis Ausztriában, ahol elvégezték a felújítási munkákat.

¹⁹ Pretelli, I., Cass. sez. Un. 7.3.2003 n. 6899, *Corkran c. Casa Napoleone Ltd e Cashin*, Rev. crit. dr. int. pr. 2003, 612. és azt követő oldalak.

²⁰ 2018. október 4-i Feniks ítélet (C-337/17, EU:C:2018:805). Az ezen ítéletre való hivatkozások nagy számára tekintettel arra a továbbiakban egyszerűen csak Feniks ítéletként hivatkozom.

²¹ Lásd: Martiny, D., „Internationale Zuständigkeiten für »vertragliche Streitigkeiten«”, in: *Einheit und Vielfalt des Rechts: Festschrift für Reinhold Geimer zum 65. Geburtstag*, 2002., 641. és 648. o., valamint Magnus, U., és Mankowski, M., *ECPIL Commentary – Volume I, Brussels Ibis Regulation*, 163. o.

72. A Feniks ítélet alapján az *actio pauliana* az alábbi feltételek mellett alapozhat meg szerződésen alapuló joghatóságot:

73. Először is háromoldalú viszonyoknak kell fennállnia a felperesek és az alperes között. Mindannyian az adós hitelezői: főszabály szerint szerződéses jogviszony áll fenn a felperesek és az adós között, a hitelezők (a felperesek és az alperes) között azonban nem.

74. Másodszer, követelések állnak fenn a felperesek és az alperes között, amelyek az adós által a felperesekkel szemben vállalt kötelezettségek megsértéséből erednek. Amint azt a Bíróság a Feniks ítélet 42. pontjában megállapította, „mind a zálogjog, amellyel a Feniks az adósa vagyona felett rendelkezik, mind pedig az adós és egy harmadik személy között létrejött adásvétel hatálytalanságának megállapítása iránti kereset a Coliseum által a Feniks tekintetében [a] szerződés megkötésével szabadon vállalt kötelezettségekből származik” (kiemelés tőlem).

75. Harmadszor, az adós egy vagyontárgyát harmadik személyre – jelen esetben az alperesre – ruhazza át. Ezáltal veszteség/kár éri a felpereseket, akik érvényesítik az adóssal kötött szerződésből eredő jogukat.

76. Akkor van szó szerződésből származó kötelezettségekről, ha (a Feniks ítélet 44. pontját idézve) „az *actio paulian[át]* [...] a szerződés megkötésével vállalt kötelezettségekből eredő hitelezői követelések alapján indítják”.

77. A Feniks ítélet nem követeli meg (legalábbis nem kifejezetten), hogy az alperes tudjon az első szerződésről, sem pedig a megkárosításra irányuló szándékot. A jelen esetben mindazonáltal a harmadik személy bizonyosan tudott az első szerződésről, és alkalmasint akár megkárosításra irányuló szándék is fennállt²² az adós és a harmadik személy (az alperes) közötti személyes és szervezeti kapcsolatokra tekintettel. Még ha kevés információ áll is ezzel kapcsolatban a Bíróság rendelkezésére, kijelenthető ugyanis, hogy a zálogjog adós és alperes közötti alapításának időzítése – legalábbis első pillantásra – bizonyos kétségeket ébreszthet az ügylet valóságát illetően, mert úgy tűnik, hogy a fő cél (és az időzítés nem tűnik véletlenszerűnek) a hitelezői követelések kielégítésének megghiúsítása volt. Amint azt a felperesek a tárgyaláson kifejtették, az események bizonyos sorrendben követték egymást: először az egyik hitelező követeléssel lépett fel, és már kiállítottak egy végrehajtható okiratot a villachi házzal kapcsolatban (még ha a végrehajtást meg is tagadták e szakaszban). A szóban forgó zálogjog alapítására csak ekkor került sor. Mindenesetre egyértelmű, hogy az alperes a zálogjog alapítása előtt tudott a fent említettekről, valamint az adós szerződéses kötelezettségeiről is.

78. A fenti megfontolásokból az következik, hogy a Feniks ítéletben alkalmazott megoldás a jelen ügyben is alkalmazható.

79. Végül soron a kérdést előterjesztő bíróság feladata lesz ennek megvizsgálása, az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 7. cikke szerinti joghatóság fennállását alátámasztó tényeket pedig általánosságban a felperesnek (vagyis a 7. cikk szerinti konkrét joghatósági okra hivatkozó fél) kell előadnia.²³ A tárgyaláson a felek állást foglalhattak a Feniks ítélettel kapcsolatban, és különösen a felperesek azzal érveltek, hogy az alátámasztja azon álláspontjukat, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kizárólagos joghatósággal rendelkezik.

²² Lásd ezzel kapcsolatban analógia útján: „bár [...] a nemzeti bíróságok objektív bizonyítékokat alapul véve esetről esetre figyelembe vehetik az érintett személyek visszaélésszerű vagy csalárd magatartását annak érdekében, hogy adott esetben megtagadják tőlük az általuk felhívott [uniós] jogi rendelkezések által biztosított kedvezményeket, az ilyen magatartás megítélése során mégis tekintettel kell lenniük a szóban forgó [uniós] rendelkezések által követett célokra” (1999. március 9-i Centros ítélet, C-212/97, EU:C:1999:126, 25. pont).

²³ Magnus, U., és Mankowski, M., i. m., 145. o.

80. Amint arra a Bizottság a tárgyaláson helyesen rámutatott, a háromoldalú viszony mindkét ügyben hasonlóan tűnik. Arra lehet következtetni, hogy az alperes tudta, hogy az adós nem teljesítette szerződéses kötelezettségeit a felperesekkel szemben. A Bíróság rendelkezésére álló iratokból kiderül ugyanis, hogy maga az alperes rendelte meg és felügyelte a munkákat, valamint a felperesek és az adós között 2013-tól folyamatban lévő eljárásokban (tehát még a zálogjog 2014. évi alapítása előtt is) az alperes minden esetben az adós tanújaként lépett fel.

81. Az alperes a tárgyaláson kifejtette, hogy az építész (K. Egger, az alapügy egyik felperese) és az adós között keretmegállapodás állt fenn, amely alapján az előbbi építész és fővállalkozó is volt egyben (az utóbbi azt jelenti, hogy K. Egger irányítása alatt különböző szerződések más vállalkozásokkal történő megkötésére került sor). E különböző vállalkozások megtámadták az adóst a számlák nemfizetése miatt. Ami az alperest illeti, ő biztosította az anyagi eszközöket a ház megvásárlásához és a felújítási munkákhoz, „valamint – részben – ő irányította a munkákat, és írta alá a szerződéseket”.

82. Az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet fő céljai közül kettő arra irányul, hogy egyrészt megerősítse az Európai Unióban letelepedett személyek jogi védelmét, lehetővé téve a felpereseknek, hogy könnyen hozzáférjenek ahhoz a bírósághoz, amely előtt keresetet kívánnak indítani. A rendelet célja másrészt, hogy lehetővé tegye az alpereseknek, hogy észszerűen kiszámíthassák, mely bíróság előtt indítható ellenük kereset.²⁴

83. Jóllehet egyetértek azzal, hogy el kell kerülnünk az olyan helyzeteket, amelyekben az alperes ellen olyan bíróságon indítanak eljárást, amelyre észszerűen nem számíthatott (az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet (16) preambulumbekzdése, lásd a jelen indítvány 96. pontját), a jelen esetben nyilvánvalóan nem ez a helyzet.

84. Mivel a Feniks ítélet a harmadik személlyel szemben folyamatban lévő jogviták tekintetében annak ellenére kiterjesztette a szerződéssel kapcsolatos ügyekre vonatkozó joghatósági okot az *actio pauliana*-ra, hogy nem állt fenn szerződéses jogviszony a felperes és az alperes között, a harmadik személy tudomásának korlátozó tényezőnek kell lennie: akárcsak a jelen esetben, a harmadik személynek tudnia kell, hogy a jogcselekmény kötelezi az alperest az adóssal szemben, és hogy ez kárt okoz az adós más hitelezőjének (a felperesek) szerződéses jogaiban.

85. Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kiderül, „[a] jelen ügyben szóban forgó kereset második kifogásával a felperesek [a] megtámadási jogot gyakorolják az alperessel szemben a végrehajtási eljárásban történő felosztás keretében” (vagyis *actio paulianát* indítottak). Ez teljesen hasonló a Feniks ítélet alapjául szolgáló ügyben indított *actio paulianához*.

86. Ezért a szerződéssel kapcsolatos ügyekre vonatkozó joghatósági ok alkalmazható, és a kérdést előterjesztő bíróság joghatósággal rendelkezik.

87. A felperesek által felhozott első kifogás mindazonáltal a zálogjog alapjául szolgáló követelést vitatja. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés megemlíti ugyan az adós kártérítési követelését, nem közli azonban egyértelműen, hogy e kifogás a nemzeti jog alapján szintén *actio paulianának* tekinthető-e.

88. Véleményem szerint az következik a Feniks ítéletből, hogy e megfontolás önmagában nem döntő. Egyetértek a Bizottsággal abban, hogy tekintettel arra, hogy a Feniks ítélet a szerződésen alapuló *actio paulianával* összefüggésben meghatározza a szerződéssel kapcsolatos ügyekre vonatkozó joghatóság fennállásának feltételeit, nem kell részletesen figyelembe vennünk az *actio pauliana* nemzeti jog szerinti feltételeit – nem utolsósorban azért, mert e feltételek tagállamonként szükségszerűen eltérnek.

24 2002. február 19-i Besix ítélet (C-256/00, EU:C:2002:99, 26. pont). Lásd: Magnus, U., és Mankowski, M., i. m.

89. Az *actio paulianát* például számos tagállam jogrendszere szabályozza, de egyértelmű különbségek vannak a különböző rendszerek között. Egyes tagállamok szerződéses, mások pedig szerződésen kívüli eszköznek tekintik e keresetet, némely tagállam pedig kizárólag a fizetéseképtelenségi eljárásokkal összefüggésben tesz lehetővé ilyen keresetet.²⁵

90. A szerződéssel kapcsolatos ügyek tekintetében az átdolgozott „Brüsszel I” rendeletben szabályozott joghatóság tehát nem függhet az *actio pauliana* nemzeti jog szerinti konkrét formájától. Ha az *actio pauliana* a felperesek és az adós között fennálló szerződéses kötelezettség végrehajtásában gyökerezik, a szerződéssel kapcsolatos ügyekre vonatkozó joghatósági okot kell alkalmazni az olyan harmadik személlyel szemben indított keresetre, akire az adós vagyontárgyat ruházott át.

91. A Fenixs ítélet 47. pontjában a Bíróság megállapította, hogy „[a]z ilyen következtetés megfelel a joghatósági szabályok előreláthatóságára vonatkozó célkitűzésnek, annál is inkább, mivel az ingatlan-adásvételi szerződést kötött szakember, ha szerződéses partnerének hitelezője azt állítja, hogy ez a szerződés jogosulatlanul akadályozza e szerződéses partner kötelezettségeinek az említett hitelezővel szembeni teljesítését, ésszerűen előre láthatja, hogy az említett kötelezettségek teljesítésének helye szerinti bíróság előtt indítanak ellene eljárást”.

92. Ezzel összefüggésben fontos, hogy az alperes tudjon a szóban forgó szerződés(ek) fennállásáról.

93. Rá kell mutatni arra, hogy az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet (21) preambulumbekzdése értelmében „[a]z igazságszolgáltatás harmonikus működése érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot különböző tagállamokban. Világosan és hatékonyan kell szabályozni a perfüggőség és az összefüggő eljárások megoldását, valamint az eljárás megindulása időpontjának meghatározása tekintetében fennálló nemzeti eltérésekből adódó problémák elhárítását. E rendelet alkalmazásában az említett időtartamot önállóan kell meghatározni”.

94. A Fenixs ítéletet a jelen ügyre alkalmazva a kérdést előterjesztő osztrák bíróság joghatósággal rendelkezik, a nyilvánvalóan egy olasz bíróság előtt függőben lévő kérdéseket (különösen az adós alperessel szembeni kártérítési követelését) illetően pedig az olasz bíróság rendelkezik joghatósággal. Más szóval, úgy tűnik, hogy bizonyos mértékben elkerülhetetlen, hogy a jelen ügyben két különböző tagállamban folyjanak párhuzamos eljárások.

95. Az olaszországi eljárásban mindazonáltal az osztrák alapeljárársban részt vevő felektől eltérő felek vesznek részt. Elegendő tehát annyit mondanom, hogy nem áll fenn a (21) preambulumbekzdés értelmében vett szoros összefüggés.

96. A fent javasolt megoldást alátámasztandó emlékeztetni szeretnék az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet (16) preambulumbekzdésére, amely szerint „[a]z alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. A szoros kapcsolat megléte jogbiztonságot nyújt és elkerüli azt, hogy az alperes ellen egy olyan tagállam bíróságán indíthassanak eljárást, amelyre ésszerűen nem számíthatott. [...]”.

97. E tekintetben a jelen esetben a következő kapcsolódási pontok állnak fenn: a szóban forgó ház Ausztriában található; a vonatkozó munkákat Ausztriában végezték, a vonatkozó szolgáltatásokat pedig ott nyújtották; a számlákat Ausztriában bocsátották ki; a végrehajtható okiratok kiállítására irányuló eljárást Ausztriában folytatták le; a szóban forgó okiratot egy osztrák közjegyző készítette; a zálogjogot az osztrák ingatlan-nyilvántartásba jegyezték be; a végrehajtási eljárás pedig Ausztriában van folyamatban.

25 Lásd: Göranson, U., i. m., 89. o.

98. Amint azt ugyanis a Bíróság a 2002. február 19-i Besix ítéletben (C-256/00, EU:C:2002:99, 31. pont) megállapította, „[a] Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 1. pontjában [amely az átdolgozott »Brüsszel I« rendelet 7. cikke 1. pontjának felel meg] foglalt joghatósági szabály elfogadásának a megfelelő igazságszolgáltatás és a hatékony eljárásszervezés iránt érzett felelősség volt az indoka [...] Rendszerint a szerződésben kikötött és a kereset alapjául szolgáló kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság a legalkalmasabb a jogvita eldöntésére, többek között a jogvita tárgyához való közelsége és a könnyebb bizonyításvétel miatt”.

99. Ezenfelül szem előtt kell tartanunk, hogy az átdolgozott „Brüsszel I” rendelet 7. cikke egyensúlyt kíván teremteni a felperesek és az alperes érdekei között, és egyenlőbb helyzetbe igyekszik hozni őket, míg ha csak a rendelet 4. cikke létezne, az alperes/adós túlságosan kedvező helyzetbe kerülne.²⁶

100. Ha a jelen ügyben szereplőhöz hasonló helyzetben szigorúan az alperes lakóhelyére alapoznánk a joghatóságot, az visszaélésre adhatna lehetőséget annyiban, amennyiben az Európai Unió bármely tagállamában lehetőség nyílna természetes vagy jogi személyek javára zálogjogot alapítani, és ily módon megfosztani a hitelezőket az olyan házon fennálló jogokkal kapcsolatos rangsoruktól, amelyek tulajdonjogát külföldre ruházták át.

101. Végezetül *obiter dictumként* érdekes lehet rámutatni a *Schutzwürdigkeitsgesichtspunktoknak* a német bíróságok által a jelenlegihez hasonló ügyekben alkalmazott elemzésére (a kollíziós jogi megoldások a legmagasabb szintű védelmet érdemlő szempont előzetes értékeléséhez igazodnak): az alkalmazandó jogot az azon jogviszonyra irányadó jog kiválasztásával határozzák meg, amely a legmagasabb szintű bírói jogvédelmet érdemli az *actio pauliana* keretében fennálló három jogviszony közül a *nemo liberalis nisi liberatus* elvének²⁷ tiszteletben tartása érdekében. Az anyagi jogban ez különösen a hitelező védelmét jelenti olyan esetben, amelyben a szerződést mesterségesen hozták létre annak érdekében, hogy a hitelezőt megfoszassák jogaitól, vagy ha a vagyonszerző jogai kevésbé *schutzwürdigek* (védelemre érdemesek) a vagyónáruházás ingyenes jellege miatt. A kollíziós jogban az *actio pauliana* három érintettjének védelme megfelelő módon biztosítható a jóhiszemű felek által alkalmazni várt jog alkalmazásával.²⁸

IV. Véggkövetkeztetések

102. Az előző megállapításokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Bezirksgericht Villach (villachi kerületi bíróság, Ausztria) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

- 1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 24. cikkének 5. pontját úgy kell értelmezni, hogy az osztrák Exekutionsordnung (a végrehajtási eljárásokról szóló törvény) 232. §-a szerinti, kifogás tárgyában indított kereset nem tartozik az említett rendelkezés hatálya alá. Ehelyett meg kell vizsgálni a felperesek által előterjesztett egyes kifogásokat. A bírósági végrehajtás alapjául szolgáló kölcsönkövetelés fenn nem állásával és az azon ténnyel kapcsolatos kifogások, hogy az említett kölcsönkövetelés biztosítására alapított zálogjog érvénytelen az egyik hitelező előnyben részesítése miatt, nem állnak kellően szoros kapcsolatban a végrehajtással, és ezért nem alapozzák meg a 24. cikk 5. pontja szerinti kizárólagos joghatóságot.

²⁶ Ignatova, *Art. 5 Nr. 1 EuGVVO – Chancen und Perspektiven der Reform des Gerichtsstands am Erfüllungsort*, 2005., 71. és azt követő oldalak; Lehmann, M., in: Dickinson/Lein, 4.07. pont; Magnus, U., és Mankowski, M., i. m., 143. o. Lásd továbbá: Schack, *Der Erfüllungsort im deutschen, ausländischen und internationalen Privat- und Zivilprozessrecht*, 1985., 104. o.; Lehmann, M., ZZZ Int. 9 (2004.), 172., 283. o.

²⁷ Senki sem ajándékozhat, ha adóssága van, egy fizetéseképtelen személy például nem ruházhat át vagyontárgyat vagy vagyont. Lásd: Lipstein, K., *Principles of the conflict of laws national and international*, Hága, 1981., 39. és azt követő oldalak.

²⁸ Lásd: Pretelli, I. (2012), i. m., 638. o.

- 2) Az 1215/2012 rendelet 24. cikkének 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazható a bírósági árverésből befolyó árbevétel felosztásával kapcsolatban a hitelezők között fennálló olyan jogvitára, amelyben az alapul szolgáló követelés fennállásának vitatására irányuló és – az *actio paulianához* hasonlóan – az alapított dologi zálogjog végrehajthatatlanságára vonatkozó kifogásokat terjesztenek elő.
- 3) Az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben azonban a felperesek és az adós között fennálló szerződéses kötelezettség végrehajtásában gyökerező *actio paulianára* kiterjedhet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának a) alpontjában foglalt joghatósági szabály hatálya.